

D. JOSÉ ZARAGOZÁ ANTICH, FIGURA PIONERA DE LA PSICOLOGIA

Josep Lluís Doménech Zornoza¹

El Col·legi Oficial de Psicòlegs del País Valencià ha tingut la feliç idea de retre l'homenatge anual per al 2003 a la persona de José Zaragoza Antich, un dels col·legiats d'edat més avançada. I ho ha fet tenint presents tot un munt de mèrits acumulats al llarg de la seua densa i feliç carrera professional. Com a conseqüència de la seua trajectòria, Don José s'ha convertit en un gran professional de la psicologia.

Don José Zaragoza Antich naix a Silla l'any 1912. Estudia alhora batxillerat i magisteri. Una vegada que obté el títol de Mestre de Primera Ensenyança, estudis que duu a terme a l'Escola Normal de València, cursa Filosofia i Lletres a la Universitat de València i, posteriorment, durant dos anys, realitza treballs de psicologia a l'Institut Psicotècnic de Barcelona. Tot seguit, obté la diplomatura de Psicologia Aplicada i Psicotècnica per a postgraduats a l'Escola de Psicologia San Bernardo de Madrid. Tots aquests estudis orienten la

seua vida envers la que seria la seua ocupació en un futur: la Psicologia.

Durant els anys quarantes comença el seu treball en la institució que es constituïria en el seu lloc professional principal i estable, i que els canvis de nom no li llevaren mai les seues funcions inicials. L'Ajuntament de València havia creat aleshores l'anomenada Escuela Especial de Orientación i Aprovechamiento, organisme que més tard (el 1970) es transformaria en Institut Municipal d'Educació. En un inici, el professor Zaragoza treballà com a cap del Laboratori Psicotècnic de dita Escola, i quan es transforma en Institut Municipal d'Orientació, com a conseqüència dels canvis educatius que la Llei General d'Educació de Villar Palasí va comportar, el professor Zaragoza continuà en la direcció del nou organisme. Com déiem, el treball que realitzaria seria molt intens i continuat. El temps ens donaria a conèixer que també era una tasca

¹Doctor en Psicologia

psicològica important i de gran vàlua des d'un punt de vista científic i social. L'orientació i selecció de xiquets ben dotats, el diagnòstic i terapèutica de xiquets intel·lectualment deficients, el perfeccionament del personal docent i del no docent, l'adaptació de tècniques i instruments, l'atenció a becaris de la Universitat de València, l'intercanvi de becaris d'Hispanoamèrica, la dotació d'un centre de documentació d'obres de psicologia i de pedagogia, foren, durant dècades, algunes de les tasques més destacades que D. José impulsà i dugué a terme directament. Sorprenentment, tot això es feia en un moment en què la psicologia es trobava a Espanya en els seus inicis, en estat embrionari. Es convertia en un pioner de la ciència psicològica aplicada. Just és reconèixer-ho.

Els treballs que el professor Zaragoza realitza a València presenten un altre element que li donen una dimensió més internacional. L'any 1950 funda i es converteix en el primer director de la Revista de Psicología y Pedagogía Aplicadas, pionera a Espanya i imprescindible a l'hora de fer un estudi de la història de nostra psicologia de la segona meitat del segle XX. Alhora, apareix, també sota la seua coordinació, una altra publicació periòdica. Es tracta de Documentación Psicopedagógica, dedicada a la recensió de llibres i revistes que, fruit de l'adquisició directa o de l'intercanvi amb altres institucions de dimensió internacional, arriben a València.

Com veiem, amb el treball directe, la direcció científica, l'estudi i la investigació que el professor Zaragoza anava duent a terme, l'havien convertit en un expert en psicologia i en pedagogia. Tant és així, que des de 1957 fins a principis de la dècada dels setantes, intervé com a expert en diversos projectes de la UNESCO, que tenen per finalitat l'extensió i millora de l'educa-

ció a Amèrica Llatina. Guatemala, Perú, Colòmbia i Paraguai són alguns dels països on desplega la seua funció relacionada amb temes d'orientació educativa i professional, professiografia, estadística educativa, treball de camp, projectes específiques de psicologia i planificació educativa, investigació, etc. La projecció del seu treball en l'exterior és més que evident, com pot comprovar-se. En un moment, com és l'actual, de trencament de fronteres i de lliure circulació entre les terres, no podem veure el treball del professor Zaragoza més que en la dimensió que va tindre, com un gran avanç.

Don José Zaragoza ha segut un home molt prolífic escrivint i assistint a reunions científiques. Posseix en el seu haver més de cinquanta publicacions, entre llibres i revistes. Alguns dels títols més consultats han estat Gnosograma, Psicograma, Biotopo y profesión, Evaluación Escolar, Estudio y elaboración de pruebas objetivas, La formación de los orientadores en materia de información práctica de la Orientación Profesional.

He tingut el plaer de poder aproximar-me a la vida i obra del professor Zaragoza en diversos moments. Primerament, quan encara era estudiant de psicologia, a principi dels anys setantes, i col·labora en diverses qüestions de l'Institut Municipal d'Educació, contactes que continuaren. Durant el curs 1982-1983 el vaig succeir en el càrrec de director de l'Institut Municipal d'Educació de l'Ajuntament de València, ja que cessava per jubilació. Els seus consells i les seues orientacions continuaren al llarg del temps. Eixa proximitat que vam tindre en la nostra vida professional va ser suficient, tot i que curta, per a adonar-me dels seus valors personals i del seu modèlic treball al llarg dels anys, i que justifica suficientment el merescut reconeixement que el Col·legi Oficial de Psicòlegs de València li va oferir l'1 de març del 2003. Enhorabona.

Don José
Zaragoza ha segut
un home molt
polífic escrivint i
assistint a reunions
científiques.
Posseix en el seu
haver més de
cinquanta
publicacions, entre
llibres i revistes.